

Megvizsgálják a fogászati ellátást

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság februárban nyolc megyében és a fővárosban ellenőrzést végez a fogászati ellátás helyzetével kapcsolatban. A kérdés iránti fokozott figyelmet és a széles körű vizsgálatot elsősorban a fog- és szájbetegségek alakulása indokolja. A fogszuvasodás — főleg az iskolás korúaknál — igen jelentős mértékű, csaknem 100 százalékos gyakoriságú, s egy-egy gyermeknek már 6-7 hiányzó, vagy tömött fog van.

Az ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy mely területeken és miben mutatkoznak meg az ellátás jelentősebb feszültségei, milyen intézkedések szükségesek javítására. (MTI)

Rádiófigyelő

Itt van-e már a Kánaán?

A dolgok legelején körülbelül csak annyit lehet tudni, hogy a műsor forgatókönyve megfelel-e a dramaturgia és az esztétika szabályainak. Azt, hogy a benne szereplő kérdésekre a vetélkedő résztvevői tudnak-e majd válaszolni, az már bizonytalan; és különösen akkor, ha a játékosok munkások, a rejtvények pedig az irodalom köréből valók.

Ezért aztán egy műsor tervezésekor először a szerkesztő töprengi álmatlanra magát; — később már a riporterek is. Az ő feladatuk olyan szituációt teremteni, hogy a hallgató is cselekvő részesévé váljék a játéknak.

A Könyvpárba alkotógdája jelesre vizsgázott.

A műsor egyéves pályafutása alatt a legnépszerű-

bek közé tartozott. A Tömegkommunikációs Kutatóközpont adatai szerint az olimpia ideje alatt is több mint százezer hallgatót, szurkolták végig a 16 szocialista brigád irodalmi párbaját; a szerdai döntőt pedig bizonyára ennél is sokkal többen.

Valószínűnek tartom, hogy a finisbe ért négy csapat tudása előtt mindenki megemelte a kalapját. Ismeretük nem középiskolás fokúak.

Az élmény persze csalo. Itt még nem tartunk általánosságban; ha az ország szocialista brigádjainak csak töredéke így ismervén József Attila vagy Darvas József életművét, akkor talán már azt is elmondhatnánk, hogy itt van már a Kánaán és

teljes pompájában ragyog a szellem napvilága.

A Kánaán persze még nem jött el, s úgy gondolom, hogy ilyesfajta jöveteleire nincs is szükség. Szép volna, ám fölösleges. A szocialista brigádok végül is elsősorban munkára szövetkezett kollektívák, akik egy új életforma módozatait keresik. És ebből nem hiányozhat a korszerű műveltség, a művészetek ismerete és szeretete sem.

Nos, ebben segítenek az ilyen vetélkedők. Ez a hasznuk, ez az értelmük. Szerda este sikeres sorozat búcsúzott, de csak azért, hogy átadja a helyét a következőnek. Tavasszal Ady-műveltségi versenyt hallhatunk a Kossuth adó hullámhosszán.

P. F.

Mégszem Attila...

Attila közügy, különösen Szegeden, lassan külön Attila-referenst kell munkába állítanunk, aki az állandó bejelentésekre választ tud adni. Az utóbbi hetekben különösen felborzolta a kedélyeket a suttogó híradó: „megtalálták a Tiszában a csodasírt, de persze, titokban tartják”. Az egyik patikában kedvenc italom, a Salvus-víz vásárlása közben ütötte meg a fülem hasonló témájú beszélgetés. Így aztán kénytelen vagyok az ominózus leletről írni, ígérem, hogy az igazat, csakis az igazat valom.

A Bertalan melletti hídfő alapozásánál hatalmas betoncölöpöket süllyesztettek le, s az egyik cölöp helyének kialakítása során a mai felszíntől számítva mintegy 18 méter mélységből vastárgyak és csonttöredékek kerültek elő. A mellé levő cölöphelyen pedig, azonos mélységben a fűrésztől, és itt a munkát csak akkor tudják folytatni, ha a különleges kiképzésű fűrészt újra elkészítik. A csont és vastörmelék kézen-közön elkallódott, a múzeumnak egy vaslánczát adtak át a munkások, mely meglepően jó állapotban volt, tapasztalataim szerint a víz igen jól megőrzi a fémtárgyakat. A lánca megszüntetése után előtűnt annak díszítése is, bekarcolt vonalakkal, pontsorokkal cifrázták. A forma és a díszítés alapján a lánca egy germán törzs, a gepidák régészeti hagyatékával hozhatjuk kapcsolatba.

A gepidák 270 körül érkeztek a Felső-Tisza vidékére, majd az elkövetkező évszázadban a Maros-torkolat környékére települtek. Valószínűleg ellenük építették római mernökök vezetésével a tiszántúli szarmata törzsek azt a hatalmas sáncrendszerét, melyet Csörsz-árok néven ismerünk. A hun lovasok előtt behódoltak a germánok is, ám a gepidák kivételével helyzetbe kerültek, királyuk Attila kedvenc főembere, s a gepida harcok a hun seregekkel együtt számos győzelmet arattak.

Attila halála után a gepidák vezetik a hunok ellen lázadó törzseket, győzel-

mükkel egy csapásra a Kárpát-medence keleti felének urai lesznek. Több mint száz évig váltakozó szerencsével harcolnak a gótok és Bizánc ellen is. Hatalmukat 567-ben a keletről érkező félelmetes hírdő avarok, és a Dunántúlt birtokló longobárdok szövetsége törli meg. Alboin, a longobárd király a döntő csatában saját kezével ölte meg Künimundot, a gepida királyt, lányát, Rosamundát pedig feleségévé tette. Kunimund koponyájából aranysegélyű ivócészt készíttettek a nagyravágyó longobárd fejedelem, akit később Rosamunda szeretője üt meg Lombardiában.

Szeged környékén sok helyen megtaláljuk a gepidák temetőit, s az utóbbi időben falvaiknak is nyomára bukkantunk. Jellemző gepida fegyver volt a hosszú, kétélű kard és lánca, nagyméretű pajzsok középpontjában alakú vasdudor erősítette és díszítette. Az előkelők öveit hatalmas sasfejes csatok fogták össze, vállukon a köpenyt különlegesen szép díszkapcsokkal rögzítették.

Valószínűnek tarthatjuk, hogy az alapozásnál megtalált fegyver valamikor, a VI. század elején egy átkeles közben beleesett a vízbe. Ma már nem tudjuk mindig megállapítani, hogy a szeszélyes alföldi folyók fő medre az egykor széles mocsárvilágban hol vonult. Vajon ki gondolta, hogy az 1730-as években a Maros egyik ága a szegedi várral szemben ömlött a Tiszába, valahol a mai partfürdő közepe táján? Lehetséges, hogy ez a Maros-ág rejtette a most előkerült fegyvert, majd a későbbi áradások során teljesen feltöltődött. E feltételezést látszik megerősíteni a már említett másik cölöphely is. Lehetséges, hogy az egykori torkolat környékén elszültyedt kőszállító dereglye rakományra törté el az óriási acélfűrészt. Asátásra nincs lehetőség, hiszen a nagy mélység különleges és nagyon drága berendezéseket igényelne, bíznunk azonban abban, hogy az alapozás során esetleg előkerüljön további maradványok beigazolják feltevésünket.

Dr. Trogmayer Ottó

Új exporttermékünk: a kukoricakonzerv

A HUNGAROFRICT Zöld-Gyümölcs Szövetkezeti Külföldi Vállalat hazánk élelmiszer-gasdaságának egyik exportálója. A HUNGAROFRICT végzi a friss zöldség és gyümölcs kivitelén túl, konzervipari termékeink, szárítottanyagok külhoni értékesítését is.

Az elmúlt év külkereskedelmi gondjairól és eredményeiről Vándor Ferenc, a HUNGAROFRICT főosztályvezetője tájékoztatót:

— Az elmúlt évi tervünket maradéktalanul nem tudtuk teljesíteni. Néhány zöldségből, gyümölcsből aszály, rossz termés miatt a vártnál kevesebbet exportáltunk.

— Melyik az a termék, ahol előreléptek?

— Elsősorban a csemegekukorica. Nálunk Magyarországon a kukoricakonzerv nem ismert. Amerikában, Kanadában, Japánban régóta kedvelt élelmiszernek számít. Sokféleképpen készítik. Egyik találati formája: köret, burgonyával és rizzsel együtt, de adható burgonya, rizs, vagy zöldborsó helyett is.

— A kukoricakonzervet hol állítják elő?

— A kecskeméti konzervgyárban. Néhány éve vásároltak egy automata feldolgozó gépsort Amerikából. Az összeszerelés, gépbeállítás után az elmúlt év volt az üzemi kísérletek éve. Tavaly közel 5 ezer tonna kukoricakonzervet állítottak elő. Elsősorban negyedkilós dobozokban.

— Milyen piaci visszhangja van az új terméknek?

— Forgalmazását a DELMONTE észak-amerikai nagy élelmiszer konzernnel végezzük közösen. Az első visszajelzések Amerikából kedvezőek. A konzerv az amerikai élelmiszer-törvényeknek minden vonatkozásban megfelel. Kiváló minősítést kapott.

— Mikorra várható az 5 ezer tonna kukoricakonzerv értékesítése?

— Kilátásaink kedvezőek. Az elmúlt évben Amerikában kukoricából gyenge termés volt. Így az áru jelentős részét kedvező áron odaszállítjuk.

E termék iránt máshonnan is van érdeklődés. Például Japánból, vagy a világhírű HINDUS cégen keresztül Svédországból. Az elmúlt évben előállított kukoricát

az idén várhatóan értékesítjük.

— A kereskedelmi hátér adott. Termesztési oldalról hogyan állunk?

— Rendelkezünk konzervgyártásra alkalmas amerikai hibridfajtákkal. Az elmúlt év tapasztalata alapján ott sem lesznek nehézségeink.

— Mi a helyzet a zöldség-, gyümölcs-forgalmazás területén?

— A friss zöldség-, gyümölcserkékelés kapcsolatos gondjaink, sajnos, belső bajokra vezethetők vissza. Ezeknek a termékeknek a belföldi forgalmazásánál ugyanis enyhén szólva meglazult a szerződéses fegyelem. De ugyanez vonatkozik egyik, szintén jelentős cikkünkre, a szárítottanyagokra is.

Ha a belföldi szállítók a vállalatunkkal kötött szerződést nem teljesítik, mi sem teljesíthetjük külföldi partnereinkkel kötött megállapodásunkat. Így egyszerűen kutyaszorítóba kerülünk. Ilyen körülmények között nehéz a partnereket megtartani, nehéz a piacon maradni.

Itt van például a vörshagyma. Két évvel ezelőtt a szerződésünkben lekörtött nyers és szárított vörshagymán túl, közel 4 ezer va gon többlettel rendelkezett az ország. Ezt a mennyiséget akkor leszártították, mi értékesítettük. Ebben a szezonban viszont egyetlen kilogramm szárított vörshagymát sem exportáltunk.

Ezeknek a hatalmas mennyiségű ingadozásoknak sok esetben anyagi következményei vannak. Ugyanis, ha nem szállítunk szerződés szerint, kártérítést kell fizetnünk. Ha a szerződött felett értékesítünk, akkor ennek kedvezőtlen hatása az eladási árban mutatkozik meg.

Így egy-egy esetben hiába van nagy termés, feldolgozó kapacitás hiányában az ipar nem tud mit kezdeni. Ha időeltolódással, nagy veszteséggel mégis feldolgozzák, értékesítést csak kedvezőtlen árkondíciók mellett történhet. Így az egész árumennyiség válik, semmitféleképp nem gazdaságos.

— Mi hát a megoldás?

— A legfontosabb teendő a szerződéses fegyelem megszilárdítása. Ha belföldi partnerek szerződés szerinti mennyiséget szállítanak, a mi gondjaink is csökkennek. Itt nincs szó arról, hogy 10-20 százalékos eltérés pozitív, vagy negatív irányban nem lehet. Ez a természetes-

mények függvénye. Az ilyen mérvű eltéréseket jó üzletpolitikával megoldjuk.

— Mi várható 1977-ben?

— Felméréseink szerint kereskedelmi szempontból jó ez az év. Tartósított termékekből a külföldi vevők is egy bizonyos raktári tartalékkal rendelkeznek. Ezek a mennyiségek az 1976-os, Európa-szerzte kárt okozó aszály miatt jelentősen csökkentek. Így a piac „szívó” hatásával számolhatunk.

Kedvezőek a kilátásaink paradicsomszírtmányból. Ebből a termékéből az elmúlt évben is jelentős mennyiséget exportáltunk. Közel 13 ezer tonna került dollár- és 5 ezer tonna rubelbeosztásra. Ezt a mennyiséget, vagy e fölött, az idén is értékesíthetünk. Almaszírtmányból szintén jó év várható. Kedvező áron és nagyobb mennyiségben forgalmazunk, mint korábban.

— Mire kell különösen ügyelniük a partnervállalatoknak?

— Nemcsak az európai vevőknél, de a tengerentúli értékesítésnél is, az év második felétől szállítókapacitásbeli nehézségek várhatók. Ezeket csak egyeztetett időpontú, fegyelmezett szállítással oldhatjuk meg. Ha egy-egy tételünk tengerentúli szállítás esetén nem ér időben például Hamburgba a hajóhoz, akkor a következő behajózásiig hosszú hetekig ott vesztegelhet. Fegyelmeztetünk munkálat mindent elkerülhetjük.

Összegezve az elmondottakat, az elmúlt év eredményeink mellett gondolkodni, nehézségekkélfeltelt volt. Remélem, az idei — a felmérések szerint — jó év lesz — hangsúlyozta végezetül Vándor Ferenc.

Szabó Pál Miklós

Lisztmegtakarítás — új szövés technológiával

A gabonaliszt szállításánál évszázados probléma, hogy az őrlés után is egyenletes sűrűségű marad. Ennek oka, hogy varrás közben a tüvel összehúzzák a szövetzálakat, s az anyag azon a részen megritkul. A szegedi juteárugyár műszaki dolgozó nemrég olyan szövés technológiát vezettek be, amelyvel a zsákanyagok széleinél

megszaporítják a jute- és a kenderszálakat, így a szövet a varrás után is egyenletes sűrűségű marad. A liszt tehát kevésbé szóródik, kisebb lesz a veszteség. A gyár évente kétféle zsákot készített, jelentős részben lisztzálalásra, így tehát számottevő megtakarítás érhető el a gabonafeldolgozó iparban.

A pedagógusképzés feladatai

A pedagógusok tervszerű, irányított elhelyezkedéséről szóló intézkedés — amely január 1-én lépett életbe — jól szolgálja az egész társadalom érdekét, hozzájárul az oktatásügy munkaerő-gondjainak enyhítéséhez — állapította meg ma délelőtti ülésén a Pedagógusok Szakszervezetének központi vezetősége. Ahhoz azonban, hogy az új pályázati rendelet teljes mértékben elérhesse célját, a többi között tovább kell növelni a pedagógusképző intézetek hallgatóinak számát, és növelni kell a nevelőkkel rosszul ellátott területek vonzerejét.

Az V. ötéves terv időszakában az óvodás korú gyermekek száma várhatóan több mint 110 ezerrel, az általános iskolai tanulók száma több mint százezerrel nő. A növekedést figyelembe vette a pedagógusképzés is — tíz év alatt a felsőoktatási intézmények felvételi keretszáma több mint kétszeresére növekedtek — a képzés nélküliek alkalmazásával azonban a jelek szerint még 1980-ban is számolni kell. (MTI)

Új tantervek a gyógypedagógiai intézményekben

A jelenlegi tanévben a tanulóknak 98,6 százaléka tanult az alsófokú oktatási intézményekben, s ebből mintegy 2,5 százalék fogyatékos, de képezhető gyermek. A gyógypedagógiai intézményekben több mint 35 ezer fogyatékos nevelnek-oktattak, közülük a legtöbb, 33 ezer értelmileg sérült, meghaladja az 1600-at a siket, vagy nagyothalló, s az 500-at a látássérült gyermekek száma.

Számottevően fejlődött az értelmi fogyatékosok iskolahálózata; ma ezekben az iskolákban az egy évvel ezelőttnél 700-zal, a két évvel ezelőttnél pedig 1750-nel több gyermeket tanítanak. A fejlesztés ellenére is kevés azonban az iskolai hely.

A tapasztalatok szerint csökken a siket gyermekek száma, a nagyothallóké, valamint a kétféle sérülteké, azaz a siket és egyben értelmi fogyatékos gyermekeké pedig nő. Ők rendszerint a gyengésiket osztályaiba kerülnek, ott lévén hely. Az Oktatási Minisztériumban megszületőben van az a rendelkezés, amelynek nyomán a siket intézetekben tanulók kisebb mértékű átcsoportosításával az eddigénél jobban biztosítják a differenciált iskolázást. Meghatározott intézetek csak siket gyermekeket oktatnak a jövőben, a halmozott fogyatékosokat pedig országosan az erre a célra profilozott intézetek.

Új jogszabály készül érdekeszervi és testi fogyatékos gyermekek felvételének szabályozására. Eddig a felvételi miniszter elé. (MTI)

tellet kapcsolatos feladatok az intézményekre, illetve az azokat működtető megyékre hárultak. A tervek szerint a jövőben a gyermekek megfelelő intézetbe juttatása azoknak a megyéknek a feladata lesz, amelyeknek a területén a fogyatékos gyermek él.

Az V. ötéves tervben elkészül, illetve bővül 18 kisebb-nagyobb bontakozó intézmény az értelmi fogyatékosoknak. Várhatóan befejeződik Budapestén a gyengésiket intézetének építése is. Az általános iskolához hasonlóan az elkövetkező években új tantervek lépnek életbe a gyógypedagógiai intézményekben is. Fokozatos bevezetésük az 1979-80. tanévben kezdődik el. A minisztérium a tantervek kidolgozására négy bizottságot hozott létre, amelyek első lépésként értékelték a jelenlegi tantervek teljesítését, és kidolgozták a továbbfejlesztés irányelveit. A tanterveket az Országos Pedagógiai Intézet készíti el. Az új dokumentumokat várhatóan 1978 első felében terjesztik az oktatási miniszter elé. (MTI)